

**YANGI O'ZBEKISTONDA RAQAMLASHTIRILGAN JAMIYAT VA YOSHLAR
VIRTUAL MADANIYATINING SHAKLLANISHI****Ikromjon G'aybullayevich Parpiyev****Namangan davlat texnika universitetining****“Ijtimoiy fanlar” kafedrası izlanuvchisi****<https://doi.org/10.5281/zenodo.18375074>**

Annotatsiya. Mazkur tezis Yangi O'zbekistonda raqamlashtirilgan jamiyatning shakllanish jarayoni hamda uning yoshlar virtual madaniyatiga ko'rsatayotgan ijtimoiy-madaniy, sotsiologik va falsafiy ta'sirini kompleks tahlil qilishga bag'ishlangan. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivoji natijasida virtual makon zamonaviy yoshlarning asosiy ijtimoiylashuv muhiti sifatida shakllanib, ularning dunyoqarashi, qadriyatlar tizimi, muloqot madaniyati va madaniy identifikatsiyasida yangi tendensiyalarni yuzaga keltirmoqda.

Tezisdagi Yangi O'zbekistonda olib borilayotgan raqamli islohotlar, xususan “Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida yoshlar virtual madaniyatining shakllanish omillari, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalarning madaniy ta'sir mexanizmlari ilmiy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, virtual madaniyatning ijobiy imkoniyatlari bilan bir qatorda axborot xavfsizligi, madaniy globallashtirish va milliy ma'naviy qadriyatlarning transformatsiyasi bilan bog'liq muammolar ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar. Yangi O'zbekiston, raqamlashtirilgan jamiyat, yoshlar, virtual madaniyat, raqamli transformatsiya, axborot makoni, raqamli savodxonlik, madaniy identifikatsiya, ijtimoiy tarmoqlar.

Kirish

XXI asr jamiyat taraqqiyotida raqamli texnologiyalar hal qiluvchi omilga aylandi. Globallashtirish sharoitida axborot oqimlarining tezlashuvi, raqamli kommunikatsiya vositalarining kengayishi jamiyatning ijtimoiy tuzilmasi va madaniy hayotiga tub o'zgarishlar kiritmoqda. Ayniqsa, yoshlar ushbu jarayonlarning eng faol ishtirokchisi sifatida raqamlashtirilgan jamiyatning asosiy subyekti bo'lib maydonga chiqmoqda.

Yangi O'zbekistonda olib borilayotgan modernizatsiya va raqamli transformatsiya jarayonlari yoshlarning ijtimoiy faolligi, madaniy ong va dunyoqarashida yangi virtual madaniyat shaklining paydo bo'lishiga zamin yaratmoqda. Shu bois, yoshlar virtual madaniyatini ilmiy jihatdan tahlil qilish bugungi ijtimoiy fanlar oldidagi dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism. Raqamlashtirilgan jamiyat — bu axborot ishlab chiqarish, qayta ishlash va uzatish jarayonlari ijtimoiy hayotning barcha sohalarini qamrab olgan, raqamli texnologiyalar asosida faoliyat yurituvchi jamiyat shaklidir. Ushbu tushuncha postindustrial jamiyat nazariyalari bilan uzviy bog'liq bo'lib, unda bilim va axborot asosiy resurs sifatida namoyon bo'ladi.

G'arb sotsiologiyasi va falsafasida raqamlashtirilgan jamiyat “axborot jamiyati”, “tarmoq jamiyati” kabi tushunchalar orqali izohlanadi. Manuel Kastelsning fikricha, zamonaviy jamiyatda ijtimoiy munosabatlar tarmoq tuzilmalari orqali amalga oshadi va bu jarayon shaxsning madaniy identifikatsiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu yondashuv Yangi

O'zbekiston sharoitida ham dolzarb bo'lib, yoshlarning virtual makondagi faoliyati orqali namoyon bo'lmoqda.

Yangi O'zbekistonda raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida elektron hukumat, raqamli ta'lim, onlayn xizmatlar va axborot infratuzilmasini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mazkur jarayonlarda yoshlar asosiy foydalanuvchi va innovatsion g'oyalar generatori sifatida maydonga chiqmoqda. Raqamli texnologiyalar yoshlarning bilim olish uslublarini, mehnat bozoriga moslashuvini va madaniy ehtiyojlarini tubdan o'zgartirmoqda. Natijada, yoshlar orasida virtual muloqot madaniyati, raqamli ijod va onlayn faollikning yangi shakllari vujudga kelmoqda.

Virtual madaniyat — bu raqamli muhitda shakllanadigan ijtimoiy me'yorlar, qadriyatlar, muloqot uslublari va ramziy tizimlar majmuidir. Yoshlar virtual madaniyati esa ijtimoiy tarmoqlar, bloglar, onlayn hamjamiyatlari va raqamli platformalar orqali namoyon bo'ladi.

Bugungi yoshlar virtual makonda:

- o'zini erkin ifoda etish,
- ijtimoiy mavqe qozonish,
- madaniy identifikatsiyani shakllantirish,
- ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish

imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shu bilan birga, virtual madaniyat real madaniy hayot bilan uzviy aloqada bo'lib, ularni bir-biridan ajratib bo'lmaydigan yaxlit tizimga aylantirmoqda.

Virtual madaniyat yoshlar uchun keng imkoniyatlar yaratishi bilan birga, muayyan xavf-xatarlarni ham yuzaga keltirmoqda. Ijodiy jihatlar qatoriga axborotga tezkor kirish, bilim almashuvi, madaniyatlararo muloqot va ijodiy erkinlikni kiritish mumkin.

Salbiy jihatlar esa quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- axborot manipulyatsiyasi va soxta kontent,
- madaniy standartlarning bir xillashuvi,
- milliy qadriyatlarning zaiflashuvi,
- virtual qaramlik va ijtimoiy begonalashuv.

Shu sababli, yoshlar virtual madaniyatini shakllantirish jarayonida axborot madaniyati va ma'naviy tarbiya masalalariga alohida e'tibor qaratish lozim.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekistonda raqamlashtirilgan jamiyat sharoitida yoshlar virtual madaniyati zamonaviy ijtimoiy-madaniy taraqqiyotning muhim tarkibiy qismi sifatida shakllanmoqda. Ushbu jarayonni ilmiy asosda o'rganish, uning ijobiy jihatlarini qo'llab-quvvatlash va salbiy oqibatlarini bartaraf etish yoshlar siyosati va madaniy rivojlanish strategiyasining muhim yo'nalishi bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. – Toshkent, 2020.
2. Castells M. The Rise of the Network Society. – Oxford: Blackwell, 1996.
3. Toffler A. The Third Wave. – New York: Bantam Books, 1980.
4. Bauman Z. Globalization: The Human Consequences. – Cambridge: Polity Press, 1998.

5. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
6. Abdullayev A. Raqamli jamiyat va yoshlar madaniyati // Ijtimoiy fanlar jurnali, 2021, №3.

